

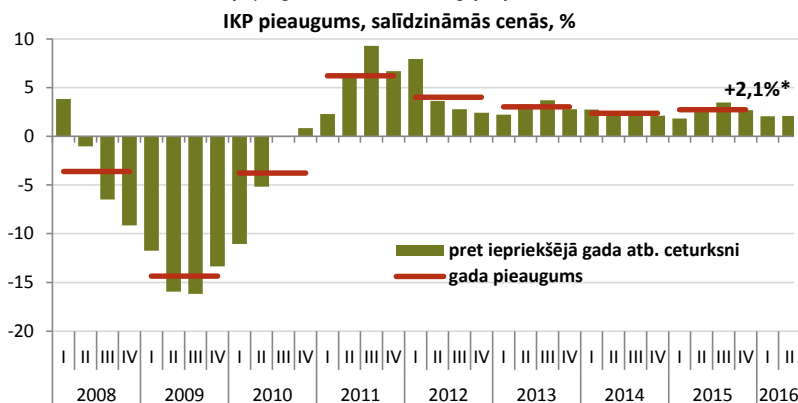

Makroekonomikas un budžeta apskats

Jūnijs 2016

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2013			2014			2015			Prognozes*	
	2013	2014	2015	2016	2017						
Iekšzemes kopprodukts (IKP), milj. eiro	22762,9	23580,9	24377,7	25072,0	26403,4						
...pieaugums faktiskajās cenās, %	4,4	3,6	3,4	2,8	5,3						
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	3,0	2,4	2,7	2,5	3,5						
IKP deflators (gads pret gadu), %	1,3	1,2	0,6	0,3	1,7						
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,0	0,6	0,2	0,0	1,6						
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro	716,2	765,0	818,0	863,0	910,5						
...pieaugums faktiskajās cenās, %	4,5	6,8	6,8	5,5	5,5						
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	4,6	6,2	6,7	5,5	3,8						
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju	893,9	884,6	896,1	897,9	899,7						
...pieaugums, %	2,1	-1,0	1,3	0,2	0,2						
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	11,9	10,8	9,9	9,8	9,4						
Preču un pakalpojumu eksports, milj. eiro	13741,3	14031,7	14324,3	14164,1	15232,7						
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	1,1	3,1	1,4	-0,6	3,9						
Preču un pakalpojumu imports, milj. eiro	14470,9	14561,7	14671,5	14263,1	15664,8						
...pieaugums salīdzināmās cenās, %	-0,2	0,8	1,8	5,1	5,1						

* FM makroekonomisko rādītāju prognozes aktualizētas š.g. jūnijā

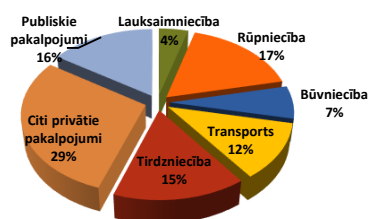

* IKP ātrais novērtējums

Saskaņā ar IKP ātro novērtējumu Latvijas ekonomika š.g. otrajā ceturksnī, tāpat kā pirmajā ceturksnī, uzrādījusi 2,1% izaugsmi. Ekonomikas izaugsmi īpaši veicinājuši rūpniecībā saražotās produkcijas rekordapjomi, š.g. otrajā ceturksnī tās izlaidei palielinoties par 7%. Ņemot vērā, ka rūpniecībā straujāk attīstās tieši ar ārējiem tirgiem saistītās apakšnozares, otrā ceturksņa IKP pozitīvi ietekmējis eksports. Turklāt, mazumtirdzniecībai š.g. otrajā ceturksnī pieaugot par 3%, arī privātais patēriņš bijis nozīmīgs izaugsmes nodrošinātājs. Savukārt ES fondu apguves kavēšanās ietekmēja būvniecības nozari, kas gada griezumā samazinājās par 22% - tas attiecīgi atspoguļosies zemos investīciju apjomos š.g. otrajā ceturksnī.

IKP

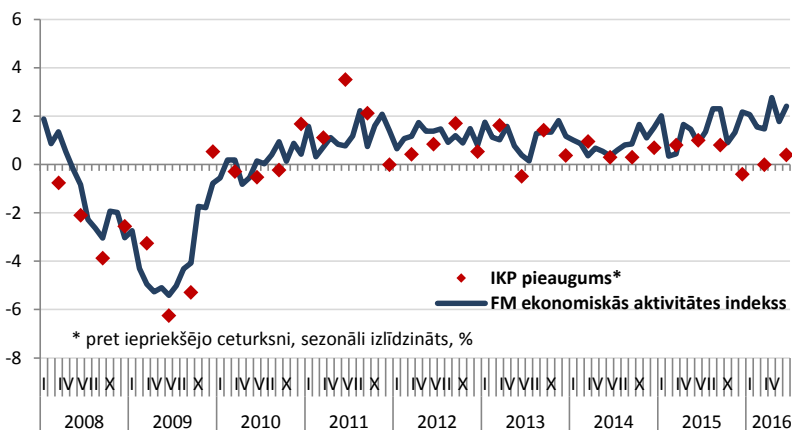
Pievienotās vērtības struktūra 2015. gadā

Baltijas valstu IKP pieaugums, gada izaugsme %

	15'III	IV	16'I	II*
Latvija	3,5	2,7	2,1	2,1
Lietuva	1,7	2,0	2,4	1,8
Igaunija	1,0	0,7	1,7	n.d.a.

Ekonomiskās aktivitātes indekss

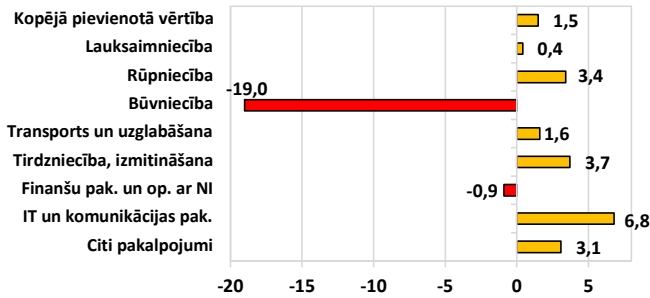
Ekonomiskā aktivitāte

Latvijas ekonomiskās aktivitātes indeksa dinamika cieši korelē ar valsts iekšzemes kopprodukta izmaiņām. Finanšu ministrija aprēķina ekonomiskās aktivitātes indeksu, ņemot vērā dažādus rādītājus - gan Eiropas Savienības konfidences indikatorus, gan Latvijas īstermiņa statistiku par mazumtirdzniecības apgrozījumu, rūpniecības izlaidi, eksporta apjomu, naftas un patēriņa cenām un citus datus. 2016. gada jūnijā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi indeksa vērtība ir palielinājusies, ko galvenokārt noteica augstie rūpniecības izlaides apjomi, kā arī Eiropas Savienības ekonomikas sentimenta indeksa pieaugums.

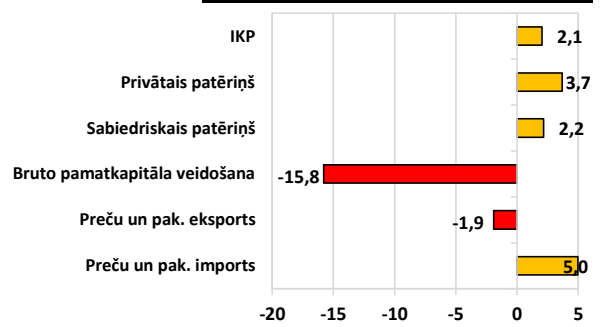
Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

**IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses,
2016. g. 1.cet. salīdzinājumā ar 2015. g. 1.cet., %**

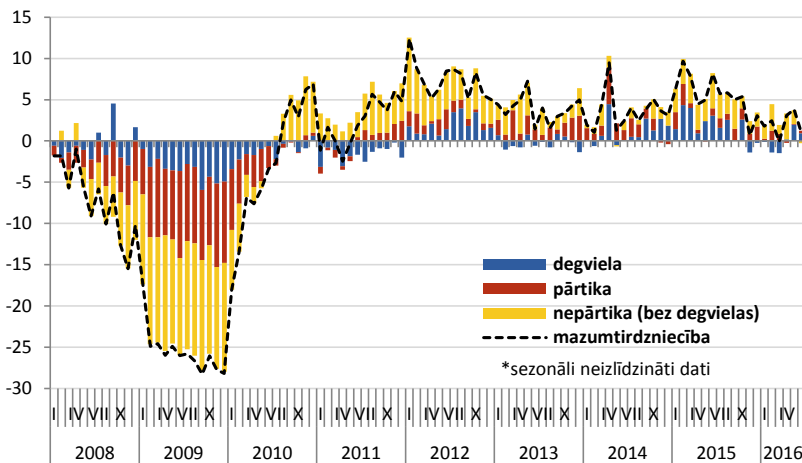

IKP

Privātais patēriņš š.g. pirmajā ceturksnī audzis par 3,7%. Pozitīvu devumu ekonomikas izaugsmei devis arī sabiedriskais patēriņš. Taču gan eksporta, gan investīciju apjomus turpina negatīvi ietekmēt situācija ārējā vidē – gan Krievijas ieviestās sankcijas, gan kopējā ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Krievijā un tranzīta plūsmu pārvirzīšana prom no Latvijas ostām, gan arī joprojām lēnā izaugsme galvenajā Latvijas eksporta tirgū eirozonā. Šie faktori tieši ietekmējuši Latvijas eksportu, atstājot netiešu ietekmi arī uz investīcijām, ģeopolitiskās situācijas dēļ samazinot Latvijas pievilcību ārvalstu kapitālam. Tomēr galvenais investīcijas bremzējošais faktors pirmajā ceturksnī bijis saistīts ar ES fondu līdzekļu plūsmas īslaicīgu samazināšanos, sākoties jaunajam plānošanas periodam, kas lielā mērā noteicis arī būvniecības nozares ievērojamo kritumu.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

Mazumtirdzniecība

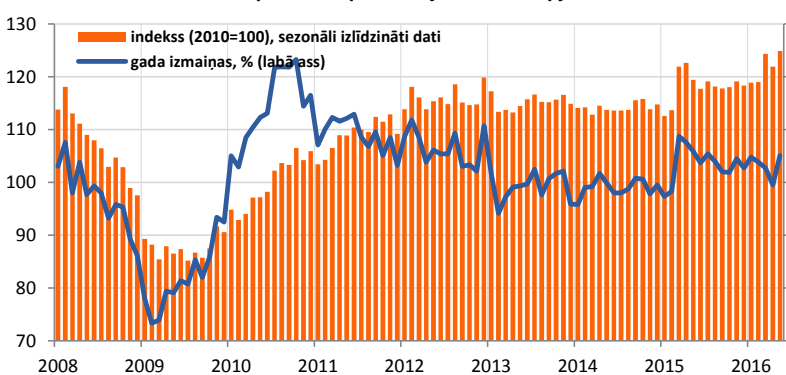
Apgrozījuma struktūra 2015.g., %	
degviela	17%
pārtika	41%
nepārtika (bez degvielas)	42%

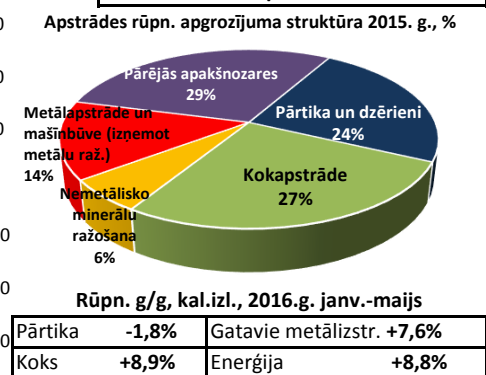
Gada pieaugumi, kal.izl., 2016.g. janv.-jūnijs	
Kopā	+1,9%
Nepārtika (bez degv.)	+3,4%
Pārtika	+1,3%
Degviela	-0,8%

Mazumtirdzniecības apgrozījums Latvijā 2016.gada pirmajos sešos mēnešos pieaudzis par 1,9%. Tirdzniecības izaugsme šogad ir lēnāka, ko nosaka kritums degvielas mazumtirdzniecībā gada pirmajos mēnešos un lēnāks pieaugums citu nepārtikas preču tirdzniecībā pēdējos divos mēnešos. Maijā un jūnijā spēcīgi pieauguši tieši degvielas pārdošanas apjomi, nodrošinot nozares kopējo pieaugumu. Jūnijā mazumtirdzniecības apgrozījums, salīdzinot ar pagājušā gada jūniju, palielinājies par 0,9%, ko nodrošinājis degvielas apgrozījuma pieaugums par 5%, kamēr pārējo nepārtikas preču tirdzniecība augusi tikai par 0,1%. Pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums jūnijā palielinājies par 0,7%.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

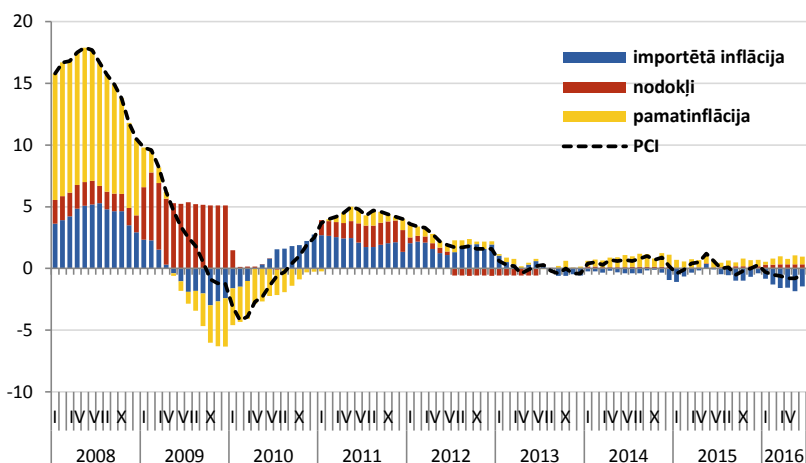

Š.g. maijā salīdzinājumā ar 2015.gada maiju rūpniecībā saražotās produkcijas apjoma pieaugums paātrinājās līdz 5,1%, tādējādi nodrošinot rūpniecības izlaides rekordapjomu. Lielāko pozitīvo ietekmi uz rūpniecības izlaidi radīja apstrādes rūpniecības izaugsme 5,3% apmērā, ko savukārt veicināja apjomu pieaugums lielākajā daļā tās apakšnozaru. Straujāk augošās apstrādes rūpniecības apakšnozares maijā bija datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana (+24,8%), gatavo metālizstrādājumu ražošana (+19,6%), iekārtu un ierīču remonts (+17,1%). Izaugsme turpinājās arī kokapstrādē, gada griezumā pieaugot par 6%. Ražošanas apjomu samazinājums š.g. maijā reģistrēts vien dažās apakšnozarēs, t.sk. elektrisko iekārtu, apģērbu, pārtikas ražošanā. 2016. gada maijā pieaugumu uzrādīja arī elektroenerģijas un gāzes apgādes nozare, gada griezumā palielinoties par 4,8%. Kopumā š.g. piecos mēnešos salīdzinājumā ar atbilstošo periodu pērn rūpniecības izlaide pieauga par 3,1%, t.sk. apstrādes rūpniecība - par 2,2%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

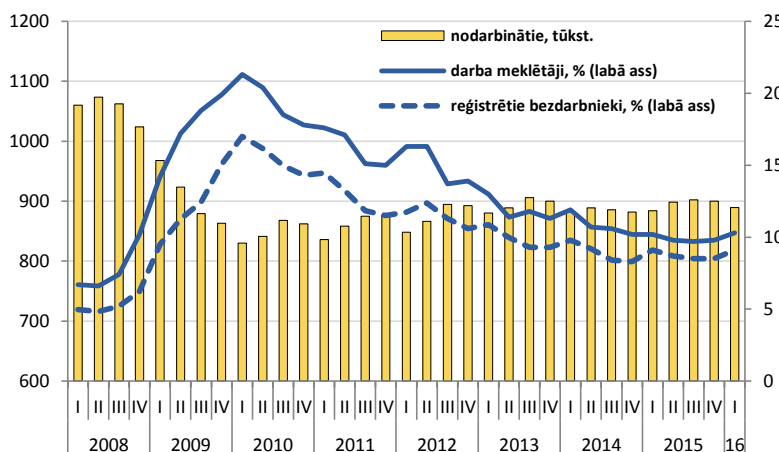
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Patēriņa cenas š.g. jūnijā, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, kopumā saglabājušās nemainīgas. Starp patēriņa preču grupām mēneša griezumā cenu samazinājums fiksēts pārtikas precēm (-1%), kā arī apģērbiem un apaviem (-1,7%). Taču cenu kāpums reģistrēts degvielai (+4%). Savukārt salīdzinājumā ar iepriekšējā gada jūniju patēriņa cenas kopumā samazinājās par 0,5%, ko noteica nepārtikas preču cenu kritums. Tā, piemēram, degvielas cenas jūnijā bija par 11,2% zemākas nekā pirms gada. Cenas ir kritušas arī ar mājokli saistītajiem pakalpojumiem – elektroenerģijas, gāzes, siltumenerģijas un cita kurināmā cenas jūnijā samazinājušas par 8,4%. Tajā pašā laikā turpinās stabils cenu kāpums pārējiem pakalpojumiem, piemēram, veselības aprūpes, telekomunikāciju pakalpojumiem, izglītībai, kā arī restorānu un viesnīcu pakalpojumiem. Tādējādi pakalpojumu cenas, kas pamatā raksturo vietējā tirgus situāciju un pieprasījuma līmeni, jūnijā bija par 1,2% augstākas nekā pērnā gada attiecīgajā mēnesī.

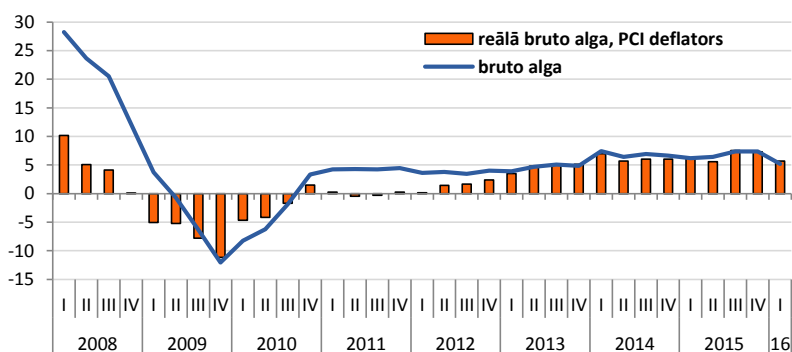
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

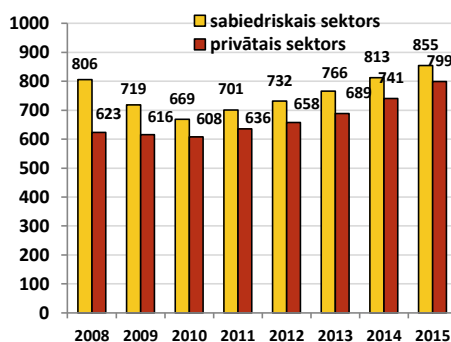
Nodarbinātība

Bezdarba līmenis Latvijā 2016.gada sākumā ir stabilizējies, 1.ceturksnī pēc darbaspēka apsekojuma veidojot 10,3% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Tas ir par 0,1 procentpunktu vairāk nekā attiecīgajā ceturksnī pirms gada. Savukārt reģistrētā bezdarba līmenis 2016.gada jūnija beigās bija 8,3% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem - par 0,3 procentpunktiem zemāks nekā 2015.gada jūnija beigās un par 0,1 procentpunktiem zemāks nekā maija beigās. Reģistrēto bezdarbnieku skaits gada laikā sarucis par 3,1% līdz 78,2 tūkstošiem. Savukārt nodarbināto iedzīvotāju skaits, pēc darbaspēka apsekojuma datiem, 2016.gada pirmajā ceturksnī bijis par 0,6% lielāks nekā attiecīgajā ceturksnī pirms gada, sasniedzot 889,2 tūkstošus. Vienlaikus darbaspēka apsekojums 1.ceturksnī uzrādījis arī nelielu bezdarbnieku skaita pieaugumu, un šāda dinamika var norādīt uz strukturālā bezdarba riskiem.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Darba samaksa, euro

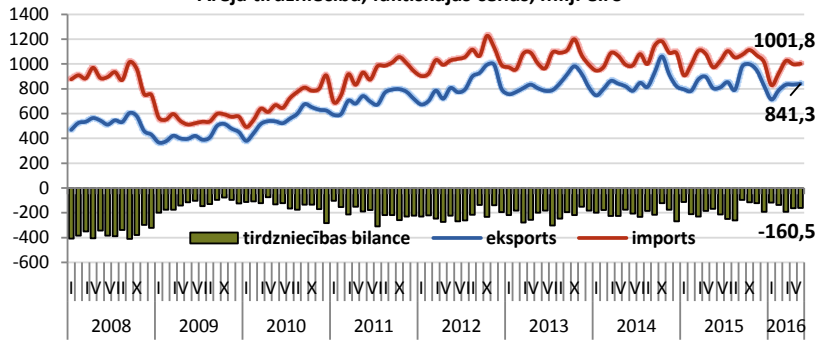

2016.gada 1.ceturksnī vidējā mēneša bruto darba samaksa, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, palielinājās par 5,3%. Šāds pieaugums ir nedaudz mazāks nekā 2015.gadā, kad gadā kopā vidējā alga palielinājās par 6,8%, un tas saistīts ar mazāku minimālās algas paaugstināšanu gada sākumā, kā arī nedaudz lēnāku ekonomikas izaugsmi. Līdzīgi kā iepriekš, lielākais darba samaksas pieaugums bija privātajā sektorā - par 6,0% līdz 820 eiro, kamēr sabiedriskajā sektorā algas palielinājās par 4,1% līdz 842 eiro. Vidējā alga valstī kopā 1.ceturksnī veidoja 827 eiro. Pateicoties zemajai inflācijai, strādājošo iedzīvotāju pirktspēja 2016.gada pirmajā ceturksnī palielinājās par 5,6 procentiem.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība, faktiskajās cenās, milj. eiro

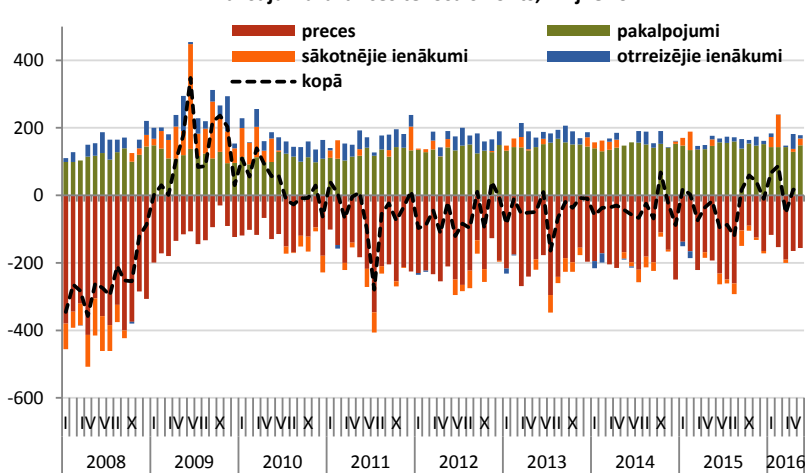
Ārējā tirdzniecība

Eksports 2016. I-V	Ārējā tirdzniecība	
	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	-3,5%
Koksne	19,2%	6,0%
Pārtika	18,0%	14,7%
Mehānismi	16,8%	-16,5%
Metāli	8,8%	-8,4%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,4%	14,7%
Satiksmes līdzekļi	5,4%	-0,1%
Minerālprodukti	5,3%	-29,1%
Tekstilzstr.	3,2%	-31,1%
Pārējās preces	15,0%	-2,4%

Latvijas preču eksporta vērtība maijā salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi palielinājies par 4,4%, uzrādot pirmo būtisko kāpumu šogad.

Eksporta pieaugumu nodrošināja vairākas preču kategorijas, taču straujākie pieaugumi fiksēti lauksaimniecības preču, koksnes un farmācijas produktu eksportā. Jāatzīmē, ka maijā eksporta izaugsmi veicināja arī Latvijas rūpniecības izlaides rekordapjoms. Eksporta kāpums maijā, kas ir straujākais kopš pagājušā gada septembra, nedaudz kompensēja eksporta kritumu iepriekšējos mēnešos. Rezultātā preču eksporta vērtība š.g. piecos mēnešos samazinājās par 3,5% salīdzinājumā ar 2015.gada attiecīgo laika periodu. Lielāko negatīvo ietekmi uz kopējā eksporta izmaiņām veidoja elektroierīču un elektroiekārtu, minerālproduktu, kā arī tekstila izstrādājumu eksports. Tajā pašā laikā preču importa vērtība samazinājās vēl straujāk par eksportu – š.g. pirmajos piecos mēnešos kopumā par 5,6%, kā rezultātā preču ārējās tirdzniecības balance uzlabojās, deficītam samazinoties par 137,4 milj. eiro.

Maksājumu bilances tekošais kants, milj. eiro

Tekošais kants

Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā 2016.gada maijā bija fiksēts 21,6 milj. eiro liels pārpalikums. Tas ir par 38,7 milj. eiro vairāk nekā pērnā gada maijā. Šoreiz pieaugumu nodrošināja tikai preču kants, jo pārējie tekošā konta posteņi izmaiņas neuzrādīja. Straujāks preču eksporta kāpums par importu samazināja preču konta deficītu par 36,8 milj. eiro. Tādējādi preču konta deficīts bija 156,4 milj. eiro. Jāatzīmē, ka pakalpojumu konta 148,0 milj. eiro lielais pārpalikums gandrīz pilnībā nosedza preču konta deficītu. Savukārt š.g. piecos mēnešos kopā tekošajā kontā fiksēts 139,5 milj. eiro liels pārpalikums, pretstatā gandrīz simts miljonu eiro deficītam 2015.gada attiecīgajā laika periodā. Tekošā konta izmaiņas šogad galvenokārt nosaka preču ārējā tirdzniecība un finanšu plūsma ienākumu kontos.

Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	14'I	II	III	IV	15'I	II	III	IV	16'I	II
IKP, salīdzināmās cenās, %	2,7	2,3	2,3	2,1	1,8	2,8	3,5	2,7	2,1	2,1*
IKP, faktiskās cenās, %	4,1	3,5	3,5	3,3	2,6	4,2	4,6	2,1	1,4	n.d.a.
Inflācija, %	0,4	0,7	0,8	0,6	0,0	0,8	-0,1	0,0	-0,5	-0,7
Vidējā bruto darba samaksa, %	7,4	6,4	6,9	6,6	6,2	6,4	7,4	7,4	5,3	n.d.a.
Reālā alga, PCI deflators, %	7,0	5,7	6,1	6,0	6,2	5,6	7,5	7,3	5,7	n.d.a.
Nodarbināto skaits, %	0,2	0,0	-2,3	-2,0	0,3	1,0	1,8	2,0	0,6	n.d.a.
Bezdarbs, %	11,9	10,7	10,6	10,2	10,2	9,8	9,7	9,8	10,3	n.d.a.
Produktivitāte, %	2,6	2,3	4,7	4,2	1,6	1,8	1,6	0,6	1,5	n.d.a.
Mazumtirdzniecība, %	2,2	4,7	3,5	3,9	8,1	6,1	5,4	3,1	1,8	1,9
Rūpniecība, %	-2,0	-0,2	-0,8	-0,7	1,6	5,7	3,8	3,0	3,7	n.d.a.
Preču eksports, %	3,1	1,0	1,8	3,1	1,9	2,8	1,2	-0,9	-4,9	n.d.a.
Preču imports, %	-0,1	-0,3	-2,0	3,0	-0,1	1,0	0,1	-4,9	-7,6	n.d.a.
Tirdzniecības balance, milj. eiro	-601,8	-605,1	-633,8	-565,0	-554,9	-566,5	-606,3	-427,4	-445,5	n.d.a.
Tekošais kants, % no IKP	-2,5	-2,2	-2,6	-0,7	-1,0	-2,4	-2,9	1,4	1,8	n.d.a.

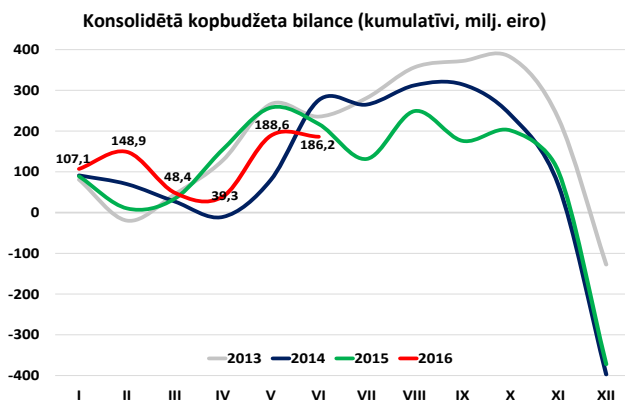
* IKP ātrās novērtējums

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

	Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)				Konsolidētais kopbudžets	
	2015.g.I-VI izpilde, milj.eiro	2016.g.I-VI izpilde, milj. eiro	2016.g./2015.g.I-VI izmaiņas, milj.eiro	2016.g./2015.g. I-VI, izmaiņas, %	2016.gada plāns, milj. euro	2016.gada sag. izpilde, milj.eiro (uz 01.08.2016.)
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS						
Ieņēmumi	4 586,1	4 555,1	-31,0	-0,7%	9 144,9	9 167,6
Izdevumi	4 368,6	4 369,0	0,3	0,0%	9 486,8	9 479,7
<i>Finansiālā balance</i>	217,5	186,2	-31,3		-341,9	-312,1
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*						
Ieņēmumi	3 822,8	3 739,3	-83,5	-2,2%	7 513,3	7 544,2
Izdevumi	3 660,8	3 680,9	20,1	0,5%	7 802,4	7 866,5
<i>Finansiālā balance</i>	162,0	58,4	-103,6		-289,2	-322,2
Valsts pamatbudžets						
Ieņēmumi	2 764,3	2 641,9	-122,4	-4,4%	5 247,7	5 279,9
Izdevumi	2 613,5	2 602,4	-11,1	-0,4%	5 636,4	5 650,5
<i>Finansiālā balance</i>	150,8	39,5	-111,3		-388,8	-370,6
Valsts speciālais budžets						
Ieņēmumi	1 107,6	1 136,4	28,8	2,6%	2 347,2	2 345,3
Izdevumi	1 086,3	1 148,5	62,2	5,7%	2 242,6	2 304,1
<i>Finansiālā balance</i>	21,3	-12,1	-33,4		104,6	41,2
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS**						
Ieņēmumi	1 109,5	1 131,8	22,4	2,0%	2 186,6	2 210,8
Izdevumi	1 054,0	1 004,1	49,9	-4,7%	2 239,2	2 200,7
<i>Finansiālā balance</i>	55,5	127,8	72,3		-52,7	10,1

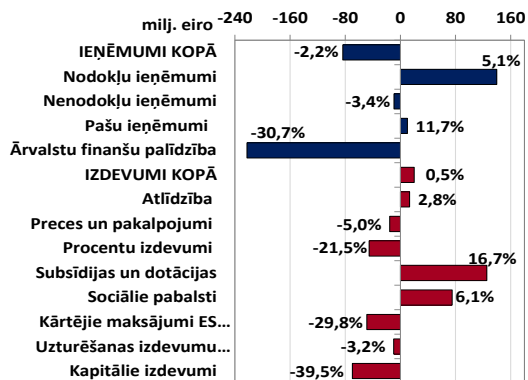
*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Kopbudžetā 2016.gada pirmais pusgads noslēgts ar pārpalikumu 186,2 miljonu eiro apmērā, taču salīdzinājumā ar pērnā gada pārpalikums šajā periodā samazinājies par 31,3 miljoniem eiro. Pārpalikumu kopbudžetā veidoja pārpalikums pašvaldību budžetā, kas, salīdzinot ar pagājušā gada sešiem mēnešiem ir pieaudzis par 72,3 miljoniem eiro un pārpalikums valsts pamatbudžetā, lai arī salīdzinot ar pērnā gada, tas ir sarucis par 111,3 miljoniem eiro. Savukārt valsts speciālajā budžetā, atšķirībā no pērnā gada pārpalikuma, kas bija 21,3 milj. eiro, šogad vērojams deficīts 12,1 milj. eiro apmērā, kas skaidrojams ar izdevumu kāpumu pensijām un sociālajiem pabalstiem. Kopbudžeta ieņēmumi iekasēti 4 555,1 miljonu eiro apmērā, kas ir par 31,0 milj. eiro jeb 0,7% mazāk nekā 2015.gada pirmajā pusgadā. Kopējo ieņēmumu apjomu būtiski ietekmēja par 222,6 miljoniem eiro jeb 30,7% zemāki ārvalstu finanšu palīdzības (ĀFP) ieņēmumi, salīdzinot ar pērnā gada pirmo pusgadu. Bez tam arī atsevišķu ieņēmumu pozīcijās (citi nodokļi, ne-nodokļi un ziedojumi un dāvinājumi) šogad vērojami zemāki ieņēmumi. Savukārt kopbudžeta izdevumi šā gada pirmajā pusgadā sasniedza 4 369,0 miljonus eiro, saglabājot pērnā gada līmeni, tomēr atšķirībā no pērnā gada pirmā pusgada, ir pieauguši izdevumi subsīdijām un dotācijām, kā arī sociālajiem pabalstiem.

Valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi un izdevumi 2016.gada janvārī-jūnijā, salīdzinot ar 2015.gada janvārī-jūnijā (izmaiņas milj. eiro un %)

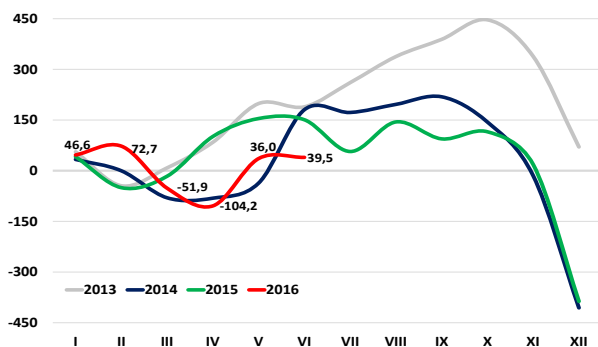

Valsts budžets

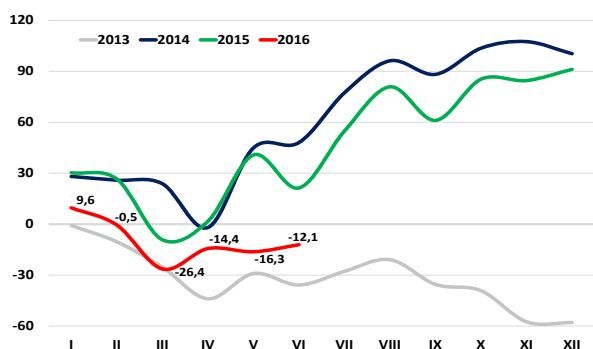
2016.gada pirmajā pusē valsts konsolidētā budžeta ieņēmumos tika iekasēti 3 739,3 milj. eiro, kas ir par 83,5 milj. eiro jeb 2,2% mazāk salīdzinājumā ar atbilstošo periodu pērn. Samazinājums ĀFP ieņēmumos par 222,6 milj. eiro jeb 30,7% skaidrojams ar to, ka ES fondu apguve vēl nav tik intensīva, lai varētu saņemt Eiropas Komisijas atmaksas atbilstoši iepriekšējo gadu līmenim, tāpēc pērnā gada sešiem mēnešiem vērojams ieņēmumu kritums. Savukārt **nodokļu ieņēmumu** izpildē vērojams pieaugums par 139,7 milj eiro jeb 5,1%, salīdzinot ar 2015.gadu, un šā gada sešos mēnešos tie iekasēti 2 873,2 milj. eiro apmērā. **Ne-nodokļu ieņēmumi** iekasēti 264,6 milj. eiro apmērā, kas ir par 9,3 milj. eiro jeb 3,4% mazāk, kā 2015.gada pirmajā pusgadā. Joprojām neizpilde vērojama ieņēmumos no emisijas kvotu izsolīšanas, autoceļu lietošanas nodevas ieņēmumos, kā arī ieņēmumos no valsts nodevas par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem. Finanšu ministrijas prognozes par sagaidāmo izpildi 2016.gadā liecina, ka iepriekš minētajām ne-nodokļu pozīcijām sagaidāma ievērojama gada plāna neizpilde.

Valsts pamatbudžeta balance (kumulatīvi, milj. eiro)

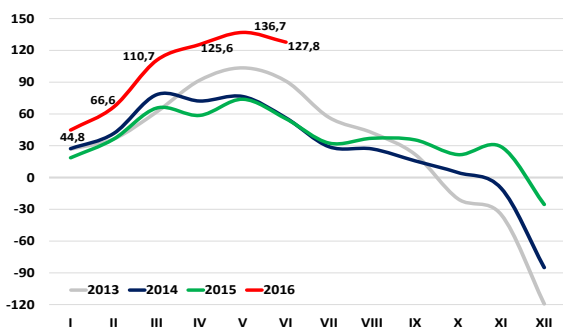

Valsts speciālā budžeta balance (kumulatīvi, milj. eiro)

Pirmajā pusgadā izdevumi **subsīdijām un dotācijām** kopumā ir palielinājušies par 125,5 milj. eiro jeb 16,7%, salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu. Pirmajos sešos mēnešos maksājumi lauksaimniekiem pieauguši par 55,8 milj. eiro, jo notiek aktīvāka jaunā plānošanas perioda ES fondu apguve nekā pērn. Tāpat izdevumu pieaugumu ietekmēja Ekonomikas ministrijas aprīli veiktais līdzekļu pārskaitījums A/S "Energijas publiskais tirgotājs" 59,2 milj. eiro apmērā, lai elektroenerģijas ražotājiem daļēji kompensētu obligātās iepirkuma komponentes izmaksas, bez tam arī tika veikti maksājumi aizsargāto lietotāju (maznodrošinātās vai trūcīgas personas, daudz bērnu ģimenes) atbalstam - sešos mēnešos kopumā 2,0 milj. eiro apmērā. Veselības ministrijas izdevumi veselības aprūpes nodrošināšanai 2016.gada pirmajā pusgadā pieauguši par 20,3 milj. eiro jeb 6,5%, salīdzinot ar pagājušā gada janvāri-jūniju, tai skaitā izdevumiem ārstniecībai un kompensējamo medikamentu un materiālu nodrošināšanai. Šogad, salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu, par 2,0 milj. eiro pieauguši izdevumi Sabiedrības integrācijas fondam, lai Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (2014-2020) pasākumu ietvaros, nodrošinātu pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanu mērķa grupas iedzīvotājiem. Ievērojams kāpums valsts budžetā, par 75,1 milj. eiro jeb 6,1%, bija vērojams izdevumiem **sociālajiem pabalstiem**, galvenokārt valsts speciālajā budžetā. Tai skaitā izdevumi valsts pensijām 2016.gada pirmajā pusgadā bija par 30,2 milj. eiro jeb 3,3% augstāki nekā pirms gada, ko ietekmēja pensiju izmaksu veids pa mēnešiem, kā arī pensiju apmēra pieaugums, ko galvenokārt ietekmēja pensiju indeksācija 2015.gada oktobrī. Izdevumu pieaugums pārējiem sociālajiem pabalstiem vērojams par 45,0 milj. eiro jeb 13,4%, salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu, ko ietekmēja bezdarbnieka pabalsta, slimības pabalsta un vecāku pabalsta vidējā apmēra mēnesī un saņēmēju skaita pieaugums. Valsts pamatbudžetā pieaug izdevumi ģimenes valsts pabalstiem, bērnu kopšanas pabalstiem, kā arī saistībā ar saņēmēju skaita pieaugumu, palielinās izdevumi pabalsta invalīdam, kuram nepieciešama kopšana nodrošināšanai. Valsts budžeta **izdevumi precēm un pakalpojumiem** šā gada sešos mēnešos kopumā samazinājušies par 15,6 milj. eiro jeb 5,0%, salīdzinot ar pērnā gada atbilstošo periodu, taču jāatzīmē, ka Aizsardzības ministrijas izdevumi šā gada pirmajā pusgadā ir palielinājušies par 10,6 milj. eiro jeb 24,0%, kas pamatā skaidrojams ar izdevumu pieaugumu Nacionālo Bruņoto spēku pasākumiem. **Kapitālie izdevumi** šogad samazinājušies par 69,7 milj. eiro jeb 39,5%, salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu.

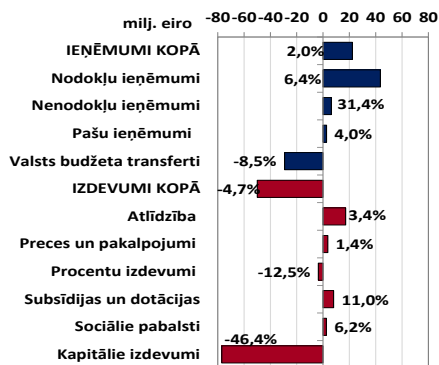
Pašvaldību konsolidētais budžets (kumulatīvi, milj. eiro)

Pašvaldību budžets

Pašvaldību budžetā šā gada pirmajā pusgadā vērojams 127,8 milj. eiro pārpalikums, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada janvāri-jūniju palielinājies par 72,3 milj. eiro, tostarp 39,4 milj. eiro pārpalikums novērojams Rīgas pašvaldības budžetā. Pašvaldību budžeta **ieņēmumi** šā gada janvāri-jūnijā bija 1131,8 milj. eiro, kas ir par 22,4 milj. eiro jeb par 2% lielāki nekā gadu iepriekš. Lielākos pašvaldību budžeta ieņēmumus šā gada sešos mēnešos nodrošināja nodokļu ieņēmumi, galvenokārt, iedzīvotāju ienākuma nodoklis 578,2 milj. eiro apmērā, kas salīdzinājumā ar pērnā gada pieauga par 30,3 milj. eiro jeb par 5,5%. Kā arī jāatzīmē, ka 20 milj. eiro pieaugums vērojams arī Rīgas pašvaldības budžetā. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums pamatā skaidrojams ar vidējās darba algas pieaugumu. Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi iekasēti 136,3 milj. eiro apmērā, kas ir par 14 milj. eiro jeb par 11,4% vairāk nekā pērn. Jāatzīmē, ka 10,8 milj. eiro pieaugumu nodrošināja nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi par zemi. Tas skaidrojams ar kadastrālās vērtības izmaiņām lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamai zemei, aizsargājamām dabas teritorijām un ūdens objektu zemei, kas stājās spēkā šā gada 1. janvārī. Valsts transfertu apjoms samazinājies par 29,2 milj. eiro jeb par 8,5%, kas skaidrojams ar mazākiem transfertiem Eiropas Savienības fondu projektu realizācijai. Pašvaldību budžeta **izdevumi** samazinājušies par 49,9 milj. eiro jeb par 4,7%. Pamatā izdevumu samazinājums saistīts ar mazākiem ES fondu izdevumiem. Kopējos izdevumos izdevumi ES fondu daļā samazinājušies par 74,5 milj. eiro, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, un pirmajā pusgadā tie bija tikai 8,3 milj. eiro. Straujāks izdevumu pieaugums, tostarp ES finansēto projektu īstenošanai, tiek plānots gada otrajā pusē. Kārtējie izdevumi pirmajos sešos mēnešos auguši par 20,7 milj. eiro, tostarp izdevumi atbildībai pieauguši par 17,1 milj. eiro un izdevumi par precēm un pakalpojumiem pieauguši par 3,6 milj. eiro. Par 4,6 milj. eiro pieauguši izdevumi subsīdijām komersantiem sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai, tostarp par 4,2 milj. eiro pieauguši izdevumi subsīdijām "Rīgas satiksmes" pakalpojumu nodrošināšanai.

Pašvaldību budžeta ieņēmumi un izdevumi 2016.gada janvāri-jūnijā, salīdzinot ar 2015.gada janvāri-jūniju (milj. eiro, %)

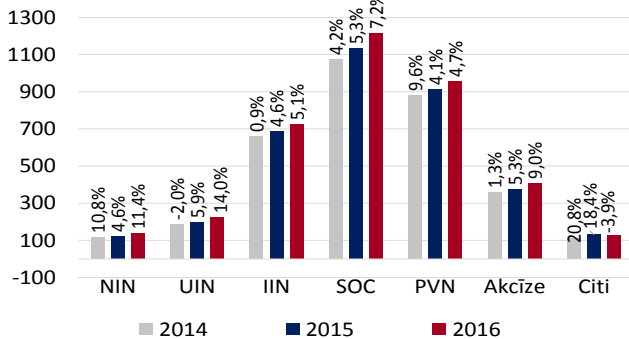

Kopējie nodokļu ieņēmumi						Nodokļi	
	2015.g. I-VI izpilde, milj. eiro	2016.g. I-VI izpilde, milj. eiro	2016./2015.g. I- VI izmaiņas, milj.eiro	2016./2015.g. I-VI izmaiņas, (%)	2016.g. I-VI izpilde no 2016.g. I-VI plāna (%)	2016. gada plāns, milj. eiro	2016.g. sag. izpilde (uz 01.08.2016.)
Kopējie nodokļu ieņēmumi	3 555,2	3 783,7	228,5	6,4%	100,7%	7 765,8	7 787,4
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi*	3 412,3	3 595,6	183,3	5,4%	100,6%	7 363,1	7 372,4
Sociālās apdrošināšanas iemaksas:	1 130,1	1 211,0	80,9	7,2%	100,9%	2 511,7	2 518,5
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	987,2	1 022,9	35,7	3,6%	100,6%	2 108,9	2 103,5
<i>Valsts fondēto pensiju shēmā</i>	142,9	188,2	45,3	31,7%	102,8%	402,7	415,0
Pievienotās vērtības nodoklis	913,5	956,2	42,7	4,7%	99,5%	2 024,9	2 002,0
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis:	688,0	723,0	34,9	5,1%	98,0%	1 530,9	1 536,5
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	140,1	144,8	4,7	3,3%	98,1%	306,2	307,3
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	548,0	578,2	30,3	5,5%	98,0%	1 224,7	1 229,2
Akcīzes nodoklis	374,7	408,6	33,9	9,0%	104,6%	821,4	854,4
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	196,1	223,5	27,4	14,0%	105,4%	397,1	407,1
Nekustamā īpašuma nodoklis	122,3	136,3	14,0	11,4%	106,2%	207,0	204,9
Pārējie nodokļi	130,5	125,2	-5,3	-4,1%	99,7%	272,9	264,0

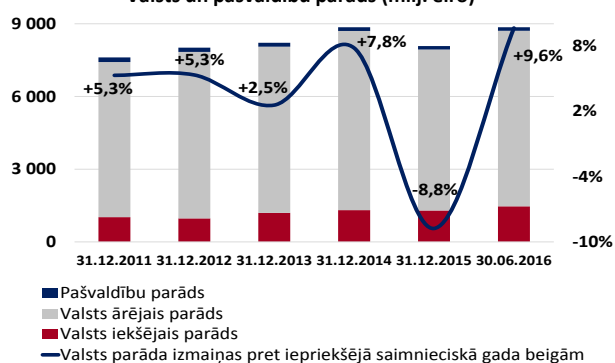
* bez iemaksām fondēto pensiju shēmā

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi janvārī-jūnijā, milj.eiro

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu plāns sešos mēnešos tika izpildīts 100,6% apmērā, ko nodrošināja darbspēka nodokļu, pievienotās vērtības un akcīzes nodokļu ieņēmumu pieaugums, iekasējot par 183,3 milj. eiro jeb 5,4% vairāk, salīdzinot ar pērnā gada pirmo pusgadu. **Pievienotās vērtības nodokļa (PVN)** ieņēmumi šā gada sešos mēnešos iekasēti 956,2 milj. eiro apmērā, kas ir par 42,7 milj. eiro jeb 4,7% vairāk, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, ko nodrošināja PVN atmaksu samazināšanās. Viens no faktoriem, kas ietekmēja PVN ieņēmumu apmēru, bija ar PVN standarta likmi apliekamie darījumi. Visvairāk 2016.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu, šie darījumi ir samazinājušies nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē (par 170,40 milj. eiro jeb 2,5%), meža nozarē (par 75,15 milj. eiro jeb 33,1%) un būvniecības nozarē (par 60,60 milj. eiro jeb 12,4%). **Akcīzes nodoklis (AN)** sešos mēnešos iekasēts 408,6 milj. eiro apmērā, kas ir par 17,9 milj. eiro jeb 4,7% vairāk nekā plānots sešos mēnešos. Salīdzinot ar 2015.gada pirmo pusgadu AN ieņēmumi pieauguši par 33,9 milj. eiro jeb 9%, ko pamatā nodrošināja AN ieņēmumi par naftas produktiem un tabakas izstrādājumiem. **UIN** ieņēmumi sasniedza 223,5 milj. eiro, bet salīdzinājumā ar pagājušā gada pirmo pusgadu tie pieauga par 27,4 milj. eiro jeb 14,0%, ko ietekmēja gan iemaksu palielināšanās, gan atmaksu samazināšanās. 2016.gada pirmajā pusgadā UIN iemaksās (neskaitot pārskaitīto mikrouzņēmumu nodokļa ieņēmumu daļu) 49,8% ir no nodokļu maksātājiem, kuri darbojas tirdzniecības un automobiļu un motociklu remonta nozarē, finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas nozarē. **Iedzīvotāju ienākumu nodokļa** ieņēmumi (IIN) 2016.gada pirmajā pusgadā iekasēti 723,0 milj. eiro apmērā, kas ir par 34,9 milj. eiro jeb 5,1% vairāk nekā pirms gada. Kopējo IIN pusgada plāna izpildi pasliktināja pieaugošais atmaksu apmērs, ņemot vērā augsto iedzīvotāju aktivitāti, iesniedzot gada ienākumu deklarācijas, kā arī operatīvāku deklarāciju apstrādi, kā rezultātā sešos mēnešos jau atmaksāti 59,0 milj. eiro, kas ir par 22,3 milj. eiro vairāk nekā pērn.

Valsts un pašvaldību parāds (milj. eiro)

Valsts un pašvaldību parāds* 2016. gada jūnija beigās nominālvērtībā** bija 8 857,3 milj. eiro (atbilstoši nacionālajai metodoloģijai valsts un pašvaldību parāds, neskaitot atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu, bija 9 218,5 milj. eiro). Salīdzinot to ar iepriekšējā saimnieciskā gada beigām, parāds ir palielinājies par 776,7 milj. eiro jeb 9,6%, pamatā no ilgtermiņa parāda vērtspapīru, īstermiņa parāda vērtspapīru un pieprasījumu noguldījumu pieauguma.

Jāatzīmē, ka 2016.gada maijā starptautiskā reitingu aģentūra „Fitch” un „Standard&Poors” saglabāja Latvijas kredītreitingu ilgtermiņa saistībām vietējā un ārvalstu valūtā „A-” līmenī, vienlaikus saglabājot stabilu kredītreitinga nākotnes prognozi.

* izslēdzot savstarpējo darījumu atlikumus saimnieciskā periodā beigās

** iekļaujot Valsts kases administrētajiem ārējiem aizņēmumiem un parāda vērtspapīriem piesaistīto atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu

Dati: Valsts kase, Valsts ieņēmumu dienests